

СЕПТЕЛГЕ ДООЗУЛГАН

Школардын болгаш интернаттардын септелгени кыска хуусада эки шынарлы дооза-ры амыг уеде бир кол сорууга-ларын бирозон болур. Бу талалы-биле ажилды барлык ортукмак школаларда багтай авес чорудуп турар. Эң ылаңгыда школанын ийн багт корпоративин септелгени ам дооскан.

Шуну 120 өөреникчилер чурттап, өөренир интернаттын септелгени июль 1-ден агааш, ону 20-де бүрүн септел доостуус—деп, мыда интернат эргекчилик Тава-Самбу Сарылар чугаалап, боттарын кылган ажил-чиини чорудуп эгеледи.

Интернаттарын септелгени кылдыр-биле хей ажилдарын шынарлыг чорутканы каракка кески. Ийн корпустарда шуну 16 өрөөлөр бар. Оларын чугаалашканын ийн удаа чорудуп, сонгаларын ийн казды-биле, шалаларын, чыдыдыга батеряларын, шыфтарын чарам будуктар-биле будаан. Ол ыш-каш интернаттын столу-а-зын баа септээ.

Интернаттын даштында ба-а хей ажилдар кылдырган. Ийн корпустарын аразын болгаш школага 250 метр ортуктарын шак-цемент хо-луксаалыг кылдыр бодуун ас-фальт кылдыр кылган. Ин-тернаттын даштында тарал

Х. МОНГУШ,
Борын-Хемчин район.

УНУШТЕРНИНГ ӨЗУМУ ЭКИ

Чамында дуржулга участогу чок школа сөөлүг уеде бистин республикада барык ховар апарган. Өөреникчилерин алган билин быжыкларынга ол удуз ужу-дузалыг. Өөреникчилер участога келген, тарымал чадан ыштарын, че-чектерин, погза, аймактын өзүмнүн башкызын дуз-а-биле хайгаараар. А чайгы уеде өөреникчилер эвеноларга үстүп алган, ону хайгаарап ажаар.

Бо талалы-биле Барын-Хемчик районун Аксы-Бар-лык ортукмак школанын дуржулга участогу база эки. Биология башкызы С. Момуш-ку сес чыл дуржулда ажил-дап келген, өөреникчилерге быжык билинни берип турар. Участога анын-бүрү арга-дуржуланы, хайгаарааларын кылдыр чычыл апарган. Чайгы уеде аңаа ажилда-рында өөреникчилер чажан дивес.

Амыг уеде мыда 130 ажит өөреникчи тус-түс эвеноларга үстүп алган ажилдап турар.

С. ТАВА-САМБУ.

Делегейнин үлетпүр кооперациязы

Бистин даштык экономик-тин дарылааларында сөөгү чыдарга үлетпүр талалы-биле сайырадай капитал-ин-тин чурттарын фирмалары-биле кады ажилдашканын чаа хевир—үлетпүр коопе-рациязы хөгжүп турар. Чавыр-лашканын түнелдине тып-тып келген, ол аны-аңгы экономиктин системалары чурттарын аразында удуз-дедир харылааларына турум-чудукчу саддарын чедирип турар. Продукцияларын кыл-дырыга болгаш саарарына, күш-ажылын делегей хуула-лазына үндешкен, кады кыркып турар совет бугуру-гелерин болгаш даштык фирмаларын аразында үр-хуулазын бугуруте-садыг харылааларын тодарынд турары бугуруте коопе-рациязы удам улуу-биле не-птер турар.

Кооперациянын объек-тинге кол негеле—барааннар-нын чааы болгаш оларга хо-регелдерин кады ажилдап турар-даа база үшкү-даа кү-рүнелерини рыноктарында бар турары. Совет даштык са-дыг организациялары бугуру-ге кооперацияларын болгаш кооперасташканын продук-цияларын дугурутулуг сай-гарар дугайында ГФР-ин, Францияны, Японияны, Ан-глияны болгаш еске-даа чурттарын фирмалары-биле азын хей керээрин чарган.

Имид кады ажилдашты ГФР-ин фирмалары-биле дык чедиринин хөгжүп турар. Чикээ, совет даштык сал-гыны «Лицензиотг» катты-жымшыкын-биле «Машин-фабрик Шарф ГмбХ» фир-манын аразында чарыган ко-роого үндешкен, бистин шактыларда дуулаа ажил-дарын механикаларынга ажилдаар «Штрес» деп маши-нарыска барын-герман бугу-

Даштык ажилдап кыл-дышкынарга үндешкен кооперастан бугурутелер ор-ганизацияларын совет бугуру-

БОМБУРЗЕКТИН СУДАЛЫ

СЭТА болгаш ПМА: кыска дыңнадылар, тайылырлар

СОЦИАЛИЗМ ЧУРТТАРЫНДА

СИЛЕЗИЯНЫН КОМУНИСТЕРИНИН ЛОЗУНУ

ВАРШАВА. Ажил үзүмнүн мин-та бугурун камнаар, чиг-эттиг бол-гаш материалдарын грамм бугу-зүмгө думгалыг хамааржыр, дүң-гүзүлөп ботун эки ажилдар—деп лозун болза Польшанын кат-тыккан ажилдын партиянын Си-лезиада партия организациялары-нын үндүргөн патриотчу эсептеи саналымын кыйгырын болу берген. Социалист Польшанын ол индуст-риалыг төвүк коммунистери ПКАП-тын VIII съездинин шит-пирлерини амыралга боттандырып чорудар деп доо шитпирлэг.

Рыбинскийн көмүр-деш бассей-нин «Рыдутов» дээр эрди шак-тазын коллективин амыг уеде хаара туткан күш-ажылы удуз бо-дурлушкуну хоочун дагжылар беэин бөлбөс, Хонук бугурунде мы-да 10 муу тонна чедир олар чүл-дү казып үндүрүп турар. Чарык

чыл ойнаадазын хуусаа беткиде күссөткөш, дагыларын коллек-тив беш чылым доозукчу чылымда 2,9 миллион тонна көмүр-дешти казып тыварын хүлээнир. Шах-тада хей күш үнер ажилдарын ме-ханизация. Машиналарын сеп-телгенин чег алаан-да чорудуп турар. Чаартылгаларын түнелди мырмалык: бо чылым мыда олар чүлүдү тонна бугурунде бот-тунан 7 элтигга чигеткөш.

СЪЕЗДИНИН ШИТПИР-ЛЕРИНИН КУУСЕЛДЕЗИ БУДАПШТ. ВСАП-тын XII съездинин үлетпүрүн муркуга салган сорулгаларын бирээ— бугурулуни тургузуу сайырап-гайдылары, оон техникат деңселиг белдери Венгрия Улус Республика-нын бугурутелеринде чедиринки-йг күссөткөш турар.

Ол сорулган боттандырып чору-лары хей бугурутелерге бугуру-гени үндешкен-биле чартыры-биле, амыг уенин эң чаа технологияны непередери-биле холбошкан. Чүг-

ле машина тудууку үлетпүрүде амыг уеде кылдыларын 1.300 чаа хевирлерин бугуруенин шигээди ап турар.

Бо дүнөөде Дьерскийн вагон тулар заводу база чартынып ту-рар. Ону кылдырыга 2,3 млрд ажит фронталарын үндүрер. Көдө ажил-агынны машина тудууку бугурутелери бугурушкуну күш-телдир берген. Амыг беш тылда олар продукцияны 80 чаа хевирле-рин бугуруп үндүренин шигээди алырлар.

Чурттуң бугурутелеринде бугу-рулуни тургузуу сайырап-гайдыларын программанын чедир-ининг күссөдери социалист эконо-миктинг интернарга Венгрияны киржилгенин калбартыр аргам бээр.

ОРУС ДЫЛДЫН БАШТАЙГЫ СПЕЦИАЛИСТЕРИ ВЕНТЫНИН, ЛОСТА ЭН УДУГ ДОН

Док дээр педагогика институту рес-публикада орус дылдын баштайгы специалисттерин доостурган. Дөрт чыт бичи-ле ажит уенин дургу-зунда олар совет башкыларын ду-лазы-биле орус дылды, ону башкы-ларын методикаын өөренип ап, амыг совет интернарга-биле тамы-жып алганар. Доозукчулар өөр-едилге черлеринге, күрүенин албай берлеринге болгаш совет-лаос кады ажилдашканын экономикалык объ-ектилеринге ажилдаарлар. Чамдык лаос специалисттер бодунок өөр-едилгенин Совет Эвмелинине уламчы-лаар.

Лоста орус дылга сокуургал доктаамал өзүп турар. Амыг уеде чүгле найысылда орус дылды дөрт муу ажит студенттер, албай-хаакчылар болгаш ажилчылар өө-реип турар.

(СЭТА).

БУДУРУЛГЕНИН КУРЛАВЫРЫ

СОФИЯ. (СЭТА). Химия бо-лаш нефть болбаарындар үлетпүрде ажерини продукт-ларын доозуу-биле ажилда-рын комплексист программ-мазын Болгарияда ажилдап кылган. Чиг-этти болгаш мате-риалдарын катан болбаары-дып кылганын түнелдине химия үлетпүрүнде чүрт 20 миллион лев негеледе орула-ны амыр деп, БУР-ун специ-алистери санаан.

Тогланчылар чок техноло-гич чорудулуни болгаш сугуу ажилдарын каттаптар бек-тирени непередери болза, БУР-да бодуус куралдарын камтаар болган оларын да-гыя бугуру талалы-биле БУР-да күрүне политикаынны стратегиян чаа улаанышканын болур. Бир эвес бугурулуниг түнелдине тогланчы чок технологиялар кирбөөн болза чыныгы-даа түгүлү чүрткә тү-дүп болган ону чартып бол-бас дур дугайында тускай шитпирин Болгарияны чааа хүлөп алган. Бугурулуни тогланчыларын ажилдарын баш ууур чоруп турар сайы-рангай ажиттыгга техноло-гич чорудулуларын заводтар-да болгаш фабрикаларда не-передери эгелей берген.

Тогланчы чок технологияны ажилдарын ийн катан ажит-тыг догандыр турар бодуус-ту хирленишкенин камта-лаар болган негеледе чиг-эт-биле база хандырып турар.

ХУН СЕННИНГ ПАРЛАЛГА КОНФЕРЕНЦИЯЗЫ

ЛУАНДА. (СЭТА). Америк империалисттер Пекинин ре-акционерлер болгаш кампучи революциянын еске-даа дай-ыннары тажыды-биле болгаш амыг-биле Пол Поттун-Нинг Саринин улуска ууур бөлүмгө бо-чөккөсү берип, Кампучия Улус Республикага кыжаны-рын уламчылап турар деп, Лу-анда болган парлалга кон-ференцияны кампучия Улус Республиканын мыда ал-банын аян-чорун кылтып келген даштык керектер ми-нистри Хун Сен меделгөөн.

Биске өжөөнүн ол куштер бодунок эрге-чагырганын үзүмде үш миллион ажит кампучиерин чок кылган ес-керликчилерин дээрбөч би-лүүн бугу-ле аргалар-биле эрге-чагыргалар эгидери орада-жып турарлар деп, ол онзапал меделгөөн. Олар КНО-да бол-гаш делегейин еске-даа орга-низацияларында Пол Поттун

кымын-даа төлөвейи турар «чааан» — девискээр-даа, улуу-даа чок чалча «чээк-ты» деткирин уламчылап ту-рар. Америк империалисттер болгаш Пекинин реакционер-лери Таиландын девискээ-рин кампучи «ескенир» деп турар Пол Поттун солдаттар хордалар чок кылдыр ажилдап турар. Олар ол дээр-бөч бөлүктөрүн чүлө чөпсөг-түп турар эвес, харын-даа Кампучиянын тайбын чуртта-чыларынга ууур оларын кор-ралаксы ажил-чорудулазын уурутуп турар. Чоокта чаа олар Кампучиянын девискээ-ринче «ескенир» деп чажы-рып алган, ескерликчилерин дээрбөч бөлүүн кирер сору-галы-биле чаа дээр айт-ырымн ундуртп келгенер.

Ол кара сагыштыг бодалар-ын бодурулуны болгаш тай-бынны катан тургузарычте чүткөш, Кампучиянын Улус-

чу-революсттүг чөүлөли аки тура-сорукут илереди, Таи-ландын чааанга Кампучия биле Таиландын аразында дүшүрүлүп чорукту чок кыл-дыры-биле тайбын чугаала-жымшыкынын эгелерин уй-уда саналап келген. Ич-чала-даа Таиландын удуз-турчулары биске өжөөнүн ту-рушту ээлеп алганар. Олар америк империалисттерин бол-гаш Пекинин реакционер-леринин холдула оларын ай-ындап эртпөс чөпсөк бөпө чө-көөр аргалар. Бо бугу тура-даа Мурнуу-Чөөн Азияга тай-бынны болгаш доктаамал чо-руку тургузарыга дуулап, кампучи-таиланд мекиде-жишкенин тайбын чугаала-жымшыкынын аргалы-биле шитпирлеринге Кампучия-нын Улусчу-революсттүг чөү-лөли мурнукуз ышкып доуу шитпирлэг деп, Хун Сен он-запал меделгөөн.

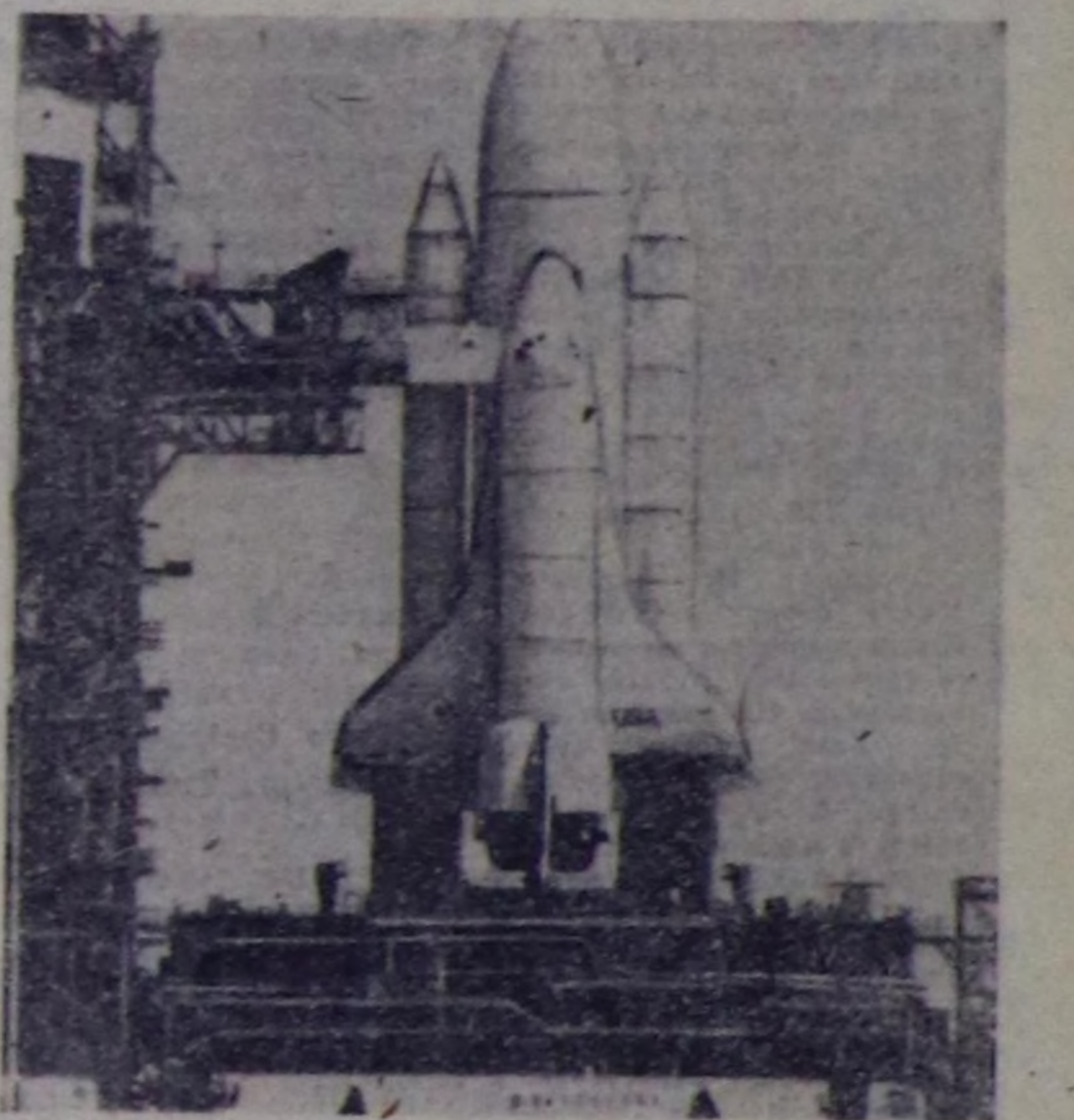
НАЙЫРАЛДЫГ ЧУРТ

ПАРИЖ. (СЭТА). Совет Эвмели дайыралдыг чурт бо-лур. Оон-бике бистин найыра-лымыс тур эвес, а стратегия шигинчил болур болгаш дең эргеге база бот-боттарын хүл-дүжөргө үндешкен деп, «Франс-3» дээр француз телеэкранына интервюууга Лининин революциянын удузтукчуу Мамар Каллафи меделгөөн.

Чоокку Чөөн чүккө хама-рыштыр Каттышкан Штаттар-нын политикаын бугуру ша-мыш, Вашингтонун Палести-нанын арау-улузунга өжөө-нинг чорун, агрессия политика-зы, Израиль дегини турары—бо бугу дайынырга ууур нефть чөпсөк ажилда-рын шыгымы болан көөрүчө онзапал турар деп, ол айт-кан.

Хамаарышпас чорукту чар-лаарын бугурунде хоолду бугуулар чажыктыг негеле-ди-биле англи болгаш франкуз администрация Эспириту-Сан-тоже боттарын шитпирени кирген. Иччала-даа олар үймөкчилерге удуз каналы-даа хемчелерин ач чорутпай барганар. Амдымында Ва-нуатунун бодунок чөпсөккү күштери чок.

Политиктиг хайгааракчы-ларын онзапал меделгөөн ту-рары-биле алырга, толгарай даштык куштер ортулуктар-ын колонизациялар кузуп-ла хостарыга шактыктар эвеш үймөкчилерин У. Лининин ча-лаанга ышкышкы кылдырыга ажилдаар деп идерген турар.

АКШ. Милитарисин калбаарашканын өжөтөөр, бөксүдүп турар бойдала америк дайырактар массалыг ууулаш-канын чөпсөккү эң чаа хевирлерин болгаш системаларын бугуруенин дүргөдөл берген. Шериг-агар куштерини ми-нистерствоу чөпсөккү үш хевирлерин—диптер аразынын, «МХ» дээр баллистиктик ракетанын, чалдынын ракеталарын, «ол ышкыш дайыга ажилдап болур «Шаттл» деп космос корабтын (чурукта) тудары-биле холбоштыр чаа объектилер туудууга өжөтөөр чыгыны Конгрессе кирген. Чүлө ол чөпсөккөге Пентагон келер сан-хөө чылымда 324 миллион долларын итсеп турар.

СЭТА-нын фотохрониказы.

ЧИЛИНИН ДЕГ КЫЛДЫР... (Боливияда чүү болганыл?)

Мырмал чокка чедир Мурьяло—Ла-Пастын төп шал хайым чур турар. Чуртук ырак районундан келген боливий тарачылар болгаш индейлер депутаттардаа болган ботчукулурдан дуза дилээр дөш макка кээр турар. Даш-тык туристтер президентинге «Кемало» ордуун көөр, чүрт испан колония бооп турар уе-де туткан дугайын, 1825 тылда аягуст 6-да Боливиянын хамаарышпас чорун чарлаан Хостакс ассамблеинин дар-гасы Хосе Марьяно Серрано хүлүс тураскадап кези көөр дөш макка чыгар турган.

Ам бо хүнерде Мурьяло шал эвирер. Хат ону дур-галар эрди солдундарыг эскер-дизерин эскер халып чыгар. Кижинин чачыккаан тыш-пында кал сөстүг ширини не-гиз коммандарын хандылар. Мында оон мурунку сүй-бө-лектер садар каас-чараш хааржактарын куучу са-дыжактарын турар чедир-ин ам дикжиге чедир чөпсө-лөнгөн солдундарын танкыла-ры болгаш хукыктыг машина-лары ээлепкен. Боливиянын найысылды июль 17 сонда, кажал каргыс чери келектери Лидия Гейлерин конституция азуулар чааан дүжүргөш, чуртка демократия чорудула-ны хөгжүдүлгенин үе кирип

келгеннине соода шак мы-чандыр өскөркөн. Хуктык бодун «прези-дент мен» деп чарлаан баш-тык Луис Гарсия Меса келген эрге-чагырга чон шын болгаш меге деп чүвени ылап билер апарыжы, чогуур түнелдерин удузуп эсепте-жы чедир артар деп эргилде соода ыт чогу-биле медел-гөөн. «Бис чогуу бугурушун орууче албадар бис, чүгө дээр-Боливияда чүгөш билип кижилер чүгү чүе шынып билип турар» деп, ол чуга-лаан. Чуртук хамаарышпас ботвал колгөн 155 чылдар-ын дургузунда чогу каржы ажилдашканын дузасы-биле «шынга» өөрөдир» дөш 189 катан эргилде кылтып келген боливий шериг дужалды-ларын онзапай «роловун» дугайын Гарсия Меса чурдур-турган ол боор.

Боливий үймөкчилер Чили-де, Гауемалада, Уругвайда болгаш еске-даа латин-америка чурттарда реалсыкы генерал-дарын арга-мелоттары-биле хөдөлгөн. Июнь 29-та эркин парламент болгаш президент сонгулааларын түнелдерин чарлаанын, каттышкан чоң куштерин төлөүн Эриал Си-лес Суасо бодунок уураал-ныкчыларын мурый берген деп чүе билдире бергеннине

соон дарый реакция болгаш олигархия боттарыныг күтсе-рин бачымы-биле бөлүктөп эс-лөөн. Сонгулааларын түнел-дерин «таарыштырылган», сонугука хамааты чакып чүрт-ту экономиктиг аар кризисте ушта албас, Боливияга «бы-жык» корум-чурчуму тургузуу пмданаас дөш чикетик хей чугаан өсүкүдүн үндүрер. А оон хөдөлгөнгө генералдар эргилден бөлөткөп, чажакты дүжүренин депшиктелг по-литиктиг, профивиле, студент шакышкынын ажилдашкы-рын уууукаарынын планын чо-гаалды турган.

Чуртук муруну-бачын тал-лазында Тринитад хоорайга дивизияларын бирүүнүн чөп-сөктүг көдүрүп угени найы-сылалга үймөкчин меделгө-ни болган. Боливиянын президе-тин Лидия Гейлер болгаш оон кабинетинин баш ишче-лал парламентинг кеңештисе-ри тургустунга байдалды чу-гаалажып көөрү-биле чымын көзү билек үймөкчилер пре-зидентинг «Кемало» ордуун шүрүп кирген, оларын ту-дуп ал, хукыктыг машиналарга олтурткан, билдирме угже ал-гып барган. Оон соода бол-гаш шериг дужалдыгыга ТРУ-га болгаш Пентагонга арга-лап кылган, кожалы Чилиге ханаттыгга сценарий азуулар,

ону бичи-даа хажытайн оп-позиция удуз терроруну бо-лгаш итсеп-чүрүшкүнү эс-лөөн. 1973 чылдын сентяб-рында чар хүнерде Сантья-гога дег, олар Ла-Пастын кы-дымыда Боливия стадиону-тегин сымарында-биле ка-жаалаш, чуртугарынын мунгаш машиналарга экеп турган. Чөпсөккү куштерин кол шанын шаажылап чери апарган. Политиктиг партия-ларын болгаш профивиледе-ринин бажычыларын халдап, ажилдын төлтүп удузтукчула-рын туудуп чорудулан, бугу солдунарын база радиостан-цияларын хатган.

«Баталон Колорадо» деп арттырып каан чалгыс радио-төөр чүгө шериг марштарын болгаш хуктык чуртта бай-дал «чогулмалыг» бооп кал-чидар дээр хоочун чурчур-шканын ламчылап турар. Чаа чачырааны «Баталон» социалист фаланга дээр реж-имизин партияны саналыска, чалгыс-даа политиктиг пар-тия деткиштин турар, чуртта байдал чогулмалыг деп кан-чан чугаалап болур боор? А фаланганын шеригчилер дээр-бөчлери үймөкчилер-биле кады бугу үндешкелерге кир-жип турар, оларын ол холу болгаш Ла-Паста кээр турар долу эвес меделгөөн алырга,

реалсыкы эргилдеге удузла-нышканын кол төртөри даг үлетпүрүн девискээрлеринде турар турар. Мыда ажилчы-лар баррикадаларын туткан, рудниктерге кирер оруттары минатаа. Оларга тарачы-лар, индейлер дуулажып азып турар.

Чажыт байдалче шилте-рин Эриал Сиел Суасонун ме-делгөөн азуулар алырга, боливий улустун үймөкчилерге удузланышканын оон мурун-да эргилдеге турганында ушчок куштуг. Оон-биле кады үймөкчин генералдарын чурт-та-да, даштыкка-даа шуут хүлөп көрбөй барган.

Боливиянын чоңууң катгы-далы бооп илерзип бөлүшкүн-чүр тус чуртук каргыс куш-теринин болгаш америк импе-риализминг кем-бурдуулт по-литикаын түнелди-дир. Ол бугу динте национал-хостал-гыш шимчөөшкенин базарыне, депшиктелген чажактары бо-лган Лидия Америкада америк монополияларын эрге-ажыт-пай бугу аргалар-биле камта-лап арттырар сорулгалыг. Ми-назжак боливий депшикте-лиг куштер чуртукта салым-чотун боттары шитпирлерин-ге быжык соруутку.

А. ТРУШИН,
(СЭТА).

